

Skutočne zdravá škola

Značky so zárukou

Metodický manuál

Úvod

Autori:

Tím Skutočne zdravej školy
na Slovensku podľa originál vzoru projektu
Skutečně zdravej školy v České republice.

**Skutečně
zdravá škola**

www.skutoczdravaskola.sk

Hlavný
partner:

Odborný
garant:

Slovenská
asociácia
pre výživu
a prevenciu

Slovak
association
for nutrition
and prevention

Na obaloch potravín nájdeme veľké množstvo symbolov a značiek. Tento dokument vysvetľuje, čo najčastejšie označenia na etiketách (obaloch produktov) znamenajú, vďaka čomu môžeme uskutočňovať uvedomejšie rozhodnutia pri výbere produktov a samotnom nákupe či už do školskej jedálne alebo do domácnosti.

Špecifické národné označenia

Slovenský poľnohospodársky produkt

Slovenský poľnohospodársky produkt je podľa MPRV SR definície produkt, ktorý bol vypestovaný alebo zberaný v Slovenskej republike alebo cielene získaný v Slovenskej republike od zvierat znáškou, zo zabitých chovaných zvierat alebo z voľne žijúcich zvierat lovom alebo z farmového chovu zveri.

Slovenská potravina

Slovenská potravina je podľa MPRV SR definície potravina, na výrobu ktorej najmenej 75 % surovín a prísad z celkového množstva surovín použitých na jej výrobu pochádza zo Slovenskej republiky a všetky fázy jej výrobného procesu sa uskutočňujú v Slovenskej republike.

Ak potraviny spĺňajú len tú podmienku, že všetky fázy výrobného procesu prebiehajú v Slovenskej republike, pričom suroviny nepochádzajú zo Slovenska, môže sa použiť pre takéto potraviny označenie „Vyrobené na Slovensku“.

Potravinu možno označiť slovami „Vyrobené na Slovensku“, ak všetky fázy jej výrobného procesu sa uskutočňujú v Slovenskej republike.

Značka kvality SK

Značka kvality je vlastníctvom Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a bola uvedená do užívania v roku 2004, kedy vznikol Národný program podpory poľnohospodárskych produktov a potravín. Značka kvality na podporu spotreby domácej potravinovej produkcie v rozrastajúcom sa konkurenčnom prostredí po vstupe Slovenska do EÚ. Prioritou programu od začiatku bolo zviditeľniť domáce kvalitné výrobky a posilniť tak ich konkurencieschopnosť na domácom trhu.

O udelení značky prihláseným výrobkom rozhoduje odborná komisia. Komisiu vymenúva minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, ktorý potom na základe odporúčania tejto komisie a podľa zásad posudzovania a udeľovania značky udeľuje Značku kvality výrobcom. Každý výrobca, ktorému je vydané rozhodnutie ministra o udelení Značky

kvality, dostáva aj dekrét s logom značky, ktorý ho oprávňuje používať logo Značky kvality na svojom výrobku. Značka kvality sa udeľuje v dvoch stupňoch – stupeň 1. a stupeň 2., pričom 2. stupeň sa udeľuje výrobkom s nadštandardnými kvalitatívnymi parametrami.

Túto značku môže získať len slovenský výrobca, ktorého výrobky sú vyrábané z domácich surovín s dodržaním noriem kvality. Výrobky musia obsahovať minimálne 75% domácich surovín a všetky časti výrobného procesu sa musia uskutočňovať na Slovensku. Všetky produkty označené **Značkou kvality SK 1. aj 2. stupňa** tiež spĺňajú podmienky “Slovenskej potraviny”.

Slovenská potravina – kvalitná a kontrolovaná

Toto označenie vydávané MPRV SR nesú len jednodložkové čerstvé potraviny a produkty, ktoré boli pestované, chované alebo vyrobené so 100 % podielom suroviny zo Slovenskej republiky. Ide konkrétne o rôzne druhy mäsa, ryby, vajcia, zemiaky, ovocie, zeleninu alebo med.

Bravčové mäso

Kozie mäso

Jahňacie mäso

Hovädzie mäso

Hydina

Ryby

Ovocie

Zelenina

Zemiaky

Med

Vajcia

Regionálny poľnohospodársky produkt

Regionálny poľnohospodársky produkt je podľa definície MPRV SR produkt, ktorý bol vypestovaný alebo zberaný v danom regióne uvedenom na označení alebo cielene získaný v danom regióne od zvierat znáškou, zo zabitých chovaných zvierat alebo z voľne žijúcich zvierat lovom alebo z farmového chovu zveri.

Regionálna potravina

Regionálna potravina je podľa definície MPRV SR potravina, ktorá obsahuje základnú zložku pochádzajúcu z daného regiónu a pri jej výrobe sa využívajú postupy a metódy charakteristické a typické pre daný región.

Farmársky poľnohospodársky produkt

Farmársky poľnohospodársky produkt je podľa definície MPRV SR produkt, ktorý bol vypestovaný na farme alebo bol získaný od zvierat alebo zo zvierat chovaných na farme v súlade s osobitnými predpismi.

Farmárska potravina

Farmárska potravina je podľa definície MPRV SR potravina, ktorá bola vyrobená na farme zo surovín vypestovaných alebo získaných od zvierat alebo zo zvierat chovaných na farme v súlade s osobitnými predpismi.

Územná pôsobnosť regionálnych značiek na Slovensku

Regionálne značky kvality podporujú jedinečné regionálne produkty a služby, ktoré reprezentujú región, jeho tradície, kultúru a prírodné bohatstvo. V neposlednom rade šikovnosť miestnych podnikateľov i remeselníkov. Regionálna značka je pridanou hodnotou pre miestnych výrobcov a poskytovateľov služieb a zároveň indikátorom kvality pre spotrebiteľov a návštevníkov regiónu. Zárukou kvality takýchto výrobkov a služieb je najmä ich lokálnosť a udržateľnosť. Regionálna značka prispieva k budovaniu identity samotného regiónu a zvyšuje jeho atraktivitu. Tieto aktivity a udeľovanie takéhoto označovania majú vo svojej pôsobnosti NS MAS SR a členské MAS.

Oválna nálepka

Potraviny živočíšneho pôvodu – mäso, mäsové výrobky, mlieko, musia mať v označení oválnu veterinárnu značku so skratkou SK.

Bio potraviny a potraviny z ekologického poľnohospodárstva

Na Slovensku sa označovanie riadi európskou legislatívou. Každý produkt alebo potravina, ktorá je označená ako bio musí mať biocertifikát vydaný inšpekčnou organizáciou. Takýto produkt je označený tzv. „Eurolistom,“ ktorý je povinný pre všetky bioprodukty pochádzajúce z Európskej únie. V blízkosti tohto loga tiež nájdete číselný kód organizácie, ktorá certifikát vydala. Ten sa skladá z dvojmiestneho ISO kódu krajiny, trojmiestneho pojmu preukazujúceho ekologickú výrobu (napr. BIO, EKO alebo ORG) a referenčného čísla inšpekčnej organizácie. V prípade slovenských výrobkov sú to označenia **SK-BIO-002** a **SK-BIO-003**. V prípade, že tieto označenia chýbajú, pravdepodobne nejde o biopotravinu.

U slovenských potravín sa tiež môžete stretnúť s logom **EKO Poľnohospodárstvo**, české sú označené ako **BIO – Produkty ekologického zemědělství**.

Ekologickí poľnohospodári praktizujú šetrnejšie spôsoby pestovania plodín a chovu zvierat, dbajú tiež na ochranu prírody a krajiny. U živočíšneho produktu značí, že so zvieratami bolo zaobchádzané podľa najvyšších etických noriem.

Ďalšou spotrebiteľskou značkou je biodynamické poľnohospodárstvo. V roku 1928 bola zavedená ochranná značka Demeter, ktorú môžu používať len produkty, ktoré okrem dodržania požiadaviek a smerníc pre ekologické poľnohospodárstvo v danej krajine spĺňajú aj prísny štandard Demeter.

Komplexný proces overovania zabezpečuje prísne dodržiavanie medzinárodných Demeter štandardov výroby a spracovania, ako aj príslušné ekologické predpisy v rôznych krajinách; kontroluje sa každý krok, od poľnohospodárskej výroby a spracovania až po konečné balenie výrobkov. Udeľuje ju spoločnosť Demeter.

<https://www.demeter.net/certification/>

Fair Trade potraviny

Známka Fairtrade je ďalším príkladom dobrovoľnej značky, ktorú udeľuje spoločnosť FLO-CERT so sídlom v Nemecku. Táto značka zaručuje, že výrobok bol vyrobený v súlade s myšlienkou spravodlivého obchodu. Jedná sa najmä o dovážané potraviny (cukor, káva, ryža, banány, čokoláda, čaj a pod.) a ručne vyrábané výrobky najčastejšie z krajín tretieho sveta. Cieľom fair trade je zlepšovať životné podmienky drobných výrobcov či pestovateľov, ktorí sú inak na globálnom trhu znevýhodnení. Rad výrobkov obsahuje určitý podiel BIO zložiek.

GMO Free

Téma geneticky modifikovaných potravín sa dostala do povedomia spotrebiteľov s prvou dodávkou geneticky modifikovanej sóje do Nemecka v roku 1996. V zmysle európskej legislatívy musia byť geneticky modifikované potraviny označené. Počas certifikácie sa posudzuje zhoda procesu a dokumentácie s požadovaným štandardom bez GMO v cieľovej oblasti. Štandard chráni nie len pestovateľov, chovateľov zvierat a výrobcov krmív a potravín, ale aj spotrebiteľa pri výbere potravín.

Po úspešnej certifikácii má daný subjekt právo používať logo štandardu bez GMO. Toto označenie výrobkov zaručuje, že **v celom výrobnom procese** (z poľa/maštale až po finálny výrobok/potravinu) nebola použitá surovina, zložka, pomocná látka, resp. prostredie, ktoré obsahuje GMO.

Európske systémy kvality

Potravinové výrobky a nápoje sú výsledkom dodržiavaných poľnohospodárskych noriem a procesov, pričom prvotriedne prísady v našich receptoch sú registrované ako zemepisné označenia. **Systémy kvality EÚ** chránia názvy týchto výrobkov kvôli ich jedinečným vlastnostiam spojeným s ich zemepisným pôvodom, ako aj tradičnými postupmi.

CHOP

Názvy výrobkov registrované ako CHOP sú názvami s najsilnejšou väzbou na lokalitu, kde sa vyrábajú.

CHZO

Takéto označenie zdôrazňuje súvislosť medzi konkrétnym zemepisným regiónom a názvom výrobku, v prípade ktorého osobitnú kvalitatívnu črtu, povest alebo inú vlastnosť možno pripísať hlavne jeho zemepisnému pôvodu.

ZTŠ

Zaručená tradičná špecialita (ZTŠ) vyzdvihuje tradičné aspekty výrobku, napríklad spôsob výroby alebo zloženie. Výrobok nemusí byť prepojený so žiadnou konkrétnou zemepisnou oblasťou. Názov výrobku, ktorý je zapísaný ako ZTŠ, ho chráni pred falšovaním a nesprávnym používaním.

CE OZNAČENIE

Jedným z hlavných nástrojov podpory vnútorného trhu EÚ je používanie označenia CE. Mnohé výrobky musia mať označenie CE, aby mohli byť predávané v EÚ. Toto označenie poukazuje na to, že výrobok bol podrobený posúdeniu výrobcu a považuje sa za spĺňajúci požiadavky EÚ na bezpečnosť, zdravie a ochranu životného prostredia. Požaduje sa pre všetky výrobky vyrobené kdekoľvek vo svete, ktoré sa predávajú v rámci EÚ.

